

„Emlékezet nélkül az ember elveszti múltját, és ezáltal jövőjét is.”
(Márai Sándor)

Visszaemlékezések könyve

Lázár Károly

Nagyszerű visszaemlékezéseket olvashatunk az egykori nagy és gazdag múltú győri textiliparról és annak maradványairól abban a *Győr textilipara napjainkig* című, szép kiállítású, sok képet és adatot is tartalmazó kiadványban, amelyet a Győrött 2025. február 20-án tartott *Volt egyszer egy textilipar* című konferencia alkalmával jelentettek meg a konferencia szervezői.

„Egy régóta fennálló hiány pótlására készült kiadványt tart a kezében az Olvasó. Győr ipartörténetének eseményei jelentős részben a textiliparnak a városban történő meghonosodásához fűződtek. Az 1900-as évek elejétől kezdődően, rövid időszak elteltével tucatnyi textilüzem létesült, aminek következtében Győr a Nyugat-Dunántúl meghatározó bástyája lett” – e szavakkal kezdődik a könyv bevezetője, dr. Kovács István jogász, a Rábatek egykori segédművezetője írása, amely ezután valamennyi győri textilüzem történetét összefoglalja, az üzemek egykori dolgozóinak visszaemlékezései alapján.

Általános történeti áttekintés

A könyv első tanulmánya – prof. dr. habil. Farkas Ferenc, a Graboplast egykori kutatásirészleg-vezetőjének munkája – *Győr textiliparának kialakulását* mutatja be nagy vonalakban. A történet volta-keppen 1019-ben kezdődik, ez az első említés egy fennmaradt iratban a magyarországi posztókészítésről. Ami Győrt illeti, 1513-ból való az az oklevél, amely bizonyítja, hogy akkor a városban takácsok dolgoztak. A leírás további részében a szerző – az egyes korok fontos történelmi és demográfiai eseményeivel párhuzamosan és sok számserű adattal illusztrálva – sorra veszi a városban és környékén megjelenő fonó, szövő, posztókészítő mesterségeket, majd a modern korra jellemző fontos textilipari tevékenységeket a következő évszázadokban, egészen 1948-ig.

A következő munka a *kékfestés győri megtelepedését* ismerteti, amit Tóth Ildikó kékfestő mester állított össze. A képekkel is illusztrált leírás szerint a textilnyomás első magyarországi hiteles írásos említése Győrhöz kötődik, dátuma 1695, bár a kékfestő mesterség akkor már országszerte elterjedt. Győrött a Rábca folyó mellett létesültek ilyen – a kékfestés technológiájából adódóan nagyon vízigényes – üzemek. A tanulmány megemlíti a város kékfestő családait, akikhez még a környékből más városokból is hozták az asszonyok a maguk szötte anyagokat a Festő utcai műhelyekbe. Szól a jellegzetes min-tázatokról, a technológiáról és a kékfestők közösségéről, akik Kékfestő Újság címmel még lapot is kiadtak a 20. század első felében.

A Győrben folyó textilipari oktatás története

A *textilipari oktatás Győrben* című fejezet Némethné Hajba Terézia középiskolai tanár, a győri Rejtő Sándor Textilipari Technikum egykori igazgatójának munkája. A hazai textilipari oktatás története egy 1783-ban megjelent rendelettel kezdődik. Ennek értelmében rajziskolát kellett létrehozni, amelynek látogatása a művészek és kézművesek tanulói számára legalább egy évig kötelező volt. Ez a textiliparon belül először csak a paszománysokra vonatkozott, később kiterjesztették a gombkötőkre, a posztókészítőkre és a takácsokra is.

1880-ban alapították meg a kétéves Késmárki Állami Szövőipari Szakiskolát, 1888-ban pedig a Nagydisznódi Államilag Segélyezett Gyapjűszövőipari Szakiskolát. Ezek a mai Szlovákiához ill. Romániához tartozó területek azonban a trianoni szerződés következtében elkerültek Magyarországtól.

Mivel a 20. század elején egymás után alakultak Magyarországon a nagyrészt külföldi érdekeltségű textilipari vállalatok, ahol a német szaknyelv uralkodott, szükségesnek mutatkozott, hogy megkezdődjék a magyar nyelvű szakoktatás is a textiliparban. Győrött először 1925-ben alapított egy szakszervezet szövőipari tanfolyamot.

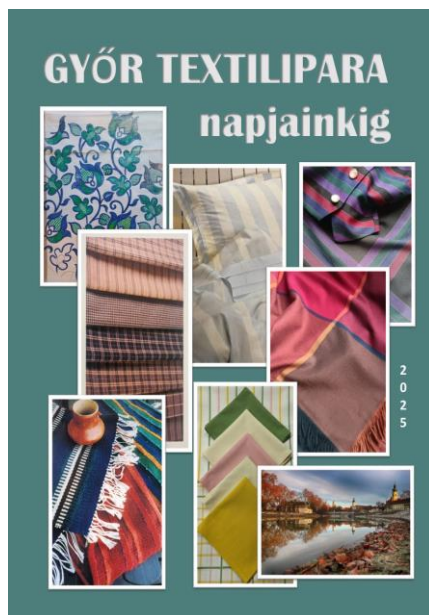
A győri textilipari szakiskolát 1933-ban alapították, amely az évtizedek során, a szakmai oktatási rendszer többszöri változásai folytán szervezetileg és oktatási tevékenységében is több alkalommal átalakult. Az iskola – akkor már technikum – 1955-ben vette fel Rejtő Sándor nevét, míg végül – a hazai textilipar általános leépülésének egyik következményeként – 2003-ban megszűnt.

A tanulmány bemutatja az oktatott tantárgyakat, a tanmenet változásait, a tanműhelyeket, a felnőttoktatás és a szakképzés eredményeit, a győri textilipari vállalatokkal és a külföldi hasonló iskolákkal való együttműködést, a tan-órákon kívüli kulturális és sporttevékenységet.

A *győri textilvegyész képzés* fejlesztését a városban működő sok

textilgyár jelenléte tette szükségessé. Ezt Mráz György textilvegyész szakmérnök, mérnök-tanár ismerteti tanulmányában.

A hazai középfokú vegyészszakember-képzés 1879-ben kezdődött, az akkor alapított Közép Ipartanodában, későbbi nevén a Budapesti Állami Felsőipari Iskola vegyészeti tagozatán. 1950-ben kezdte meg Óbudán, az ebben a kerületben és környékén található több textilgyár igényeinek megfelelően, a Könnyűipari Vegyészeti Technikum, amely 1955-ben vette fel Than Károly nevét.

Győrben a Rejtő Sándor Textilipari Technikumban indítottak textilvegyész képzést, először esti tagozaton, majd 1970-től a nappali tagozaton is. Az iskola az elméleti képzéshez biztosította a helyet és a tanárok egy részét, a szakmai elméleti ismereteinek oktatását a Graboplast mérnökei látták el és ugyancsak a Graboplastnál folyt a gyakorlati és laboratóriumi oktatás.

A fejezet bőségesen ismerteti az iskolában folyó szakmai oktatás tartalmi jegyeit és formáit, a fontosabb tantárgyak (kémia, textilvegyipari kémia, a különböző színezési és kikészítési technológiák, laboratóriumi munkák) tartalmát, a gyakorlati képzésben közreműködő textilgyárakkal folytatott együttműködést, a szakkörök tevékenységét

Textiltervezők visszaemlékezései

Textiltervezés a Richards Finomposztógyárban – ez a címe *Fehérné Markó Kamilla* iparművész visszaemlékezésének, a kötet következő fejezetének.

A Rejtő Sándor Textiltechnikum egykori diákja, az Iparművészeti Főiskolán gyártmányfejlesztői szakon végzett textiltervező iparművész 26 éven át volt a Richards Finomposztógyár tervezője. Munkáival számos díjat nyert, köztük a svájci alapítású Rózsa Anna-díjat, és 1975 és 2024 között nagyszámú egyéni és csoportos kiállításon szerepelt.

Visszaemlékezésében részletesen szól a Richards Finomposztógyárban végzett munkájáról, ottani pályafutásáról. Beszámolóját néhány díjazott munkájának képe díszíti. 1995-ig dolgozott a gyárban, amelyet annak felhasználása miatt fájó szívvel kellett elhagynia. Ezután –egy évig otthon dolgozott és alkotott (szövőállványon szőtt szőnyeget), majd a Graboplast tervezői stúdiójába hívták meg pamutszöveteket tervezni. Utóbb az Uniontextnél dolgozott és itt lett alkalma arra is, hogy korszerű számítógépes tervezőrendszeren dolgozhasson.

A tervezői feladatokról a Gardénia Csipkefüggönygyár Rt.-ben címmel *Gyimesi Ildikó* textiltervező iparművész mutatkozik be. Diplomája megszerzése után önálló művészként faliszőnyeget, gobelineket készített. Emellett foglalkozott grafikával és készített litográfiát is. Munkáival 1976 és 2003 között számos egyéni és csoportos kiállításon vett részt, műve található a győri Nemzeti Színházban és a Xantus János Múzeumban. 1986-ban kezdett tervezőként a Gardénia Csipkefüggönygyárban dolgozni, az itt töltött 16 év alatt munkáival a gyár sikereket aratott a nagy kiállításokon és vásárokon. A gyár 2002-ben történt bezárásáig dolgozott a Gardéniánál. Gyári munkája mellett tanított is: a Kovács Margit Szakközépiskolában szőnyeg- és gobelintervezést, később a Győri Tánc- és képzőművészeti Szakközépiskolában textiltörténetet, rajzot, szövettervezést és szövést tanított és gyakorlatokat vezetett.

A Rábatext Győri Textilipari Vállalat tervezői munkájának fejlődése és nemzetközi sikerei a címe *Lőrinczné Csizmadia Edit* beszámolójának, aki 1966-tól 1999-ig dolgozott a gyárban textiltervezőként. Egykor maga is a Rejtő Sándor Textiltechnikum diákja volt és gyártmányfejlesztési tanfolyamokon tanulta meg a textiltervezést. A gyárban ágyneműanyagok, háztartási textiliák, zsebkendők

és felsőruhaanyagok tervezése volt a feladata. Mint érdekességet, megtudjuk a leírásból, hogy az 1960-as években a terveket még temperafestékekkel készítették, a pamutfonal színek megfelelő színű felhasználásával, de később, amikor a vállalat 1974-ben öt évre szóló kooperációs szerződést kötött az osztrák Getzner céggel, már más tervezési módszert alkalmaztak: a terveket közvetlenül színes fonalakból készítették el, ami biztosította, hogy a színek pontosan megfeleljenek a színek színtábláival.

1988 óta mint önálló tervező, saját textilmintáiból különböző textilalkotásokat készít és rendszeresen részt vesz kiállításokon, amelyeken több díjat is elnyert.

Győri gyártörténetek

A kötet következő része Győr nagymúltú textilgyárainak történetét foglalja össze.

A Graboplast története című fejezet is *prof. dr. habil. Farkas Ferenc*, a Graboplast kutatásirészleg-vezetője és *Boros Sándor* üzemvezető munkája.

1903-ban fordultak *Grab M. fiai* Győr polgármesteri hivatalához annak a szándékuknak a bejelentésével, hogy „Magyarországon egy bőrvászon-, viaszosvászon- és linóleumpadlógyárat” kívánnak létesíteni, a „kapcsolódó kézi és gépi nyomóüzemmel”. Kedvező választ kaptak és a *Grab M. fiai, Győr* elnevezésű gyár 2005-re felépült és megkezdte munkáját. Fő profilja azonban – a korábbi lenolaj alapú viaszosvászon helyett – 1912-re a nitroműbőr gyártása lett. 1923-ban alakult meg a *Grab-féle Textilipari Rt.*, azzal a céllal, hogy a műbőrgyárnak textilhordozót gyártson és szállítson.

A gyárak a II. világháború éveiben pamutszöveteket, cipőbélésekhez és autótetőkhöz használt műbőröket és könyvkötő anyagokat gyártottak. Az államosítás (1947) után a két gyárat egyesítették és *Győri Pamutszövő és Műbőrgyár* néven működtek tovább. 1957-ben kezdték meg a PVC-alapú műbőrgyártást, majd 1961-től a PVC-bázisú padlógyártást is. 1969-ben vette fel a cég a *Graboplast* nevet. Nagyszabású fejlesztések és széleskörű kutató-fejlesztő tevékenység eredményeképpen lehetővé vált a teljeskörű műbőrválaszték gyártása. 1990-ben a vállalat részvénytársasággá alakult és megkezdte a termékszerkezet átalakítását. A hangsúlyt a műanyagpadlók és faltapéták gyártására és a műbőrgyártásban a nagyobb nyereségtartalmú termékekre helyezték. A meglévő termékpalletta kibővítése érdekében 1995-ben megszerezték a Soproni Szőnyeggyár 90%-ának, majd a finomtextiliákat gyártó Unionnext Kft. és a Keszthelyi Tapétagyár többségi részesedését, 1997-ben pedig a Kecskeméti Parkettagyár 90%-os tulajdoni hányadát is. Tatabányán Graboflor Kft. néven új céget alapítottak PVC-padlók gyártására. – A cég jövője biztosnak látszik.

A Richards Finomposztógyár története *Pintér István*nak, a Richards volt vagyongazdálkodási és műszaki osztályvezetőjének munkája.

A gyárat *Richárd Richárd* alapította 1905-ben, egy volt malomépületben, 8 szövőgéppel és 8–10 munkással. Az üzem idővel bővült, növekedett, 1909-ben megépült a festőde és a kikészítőműhely is, és 1917-ben már a

Fotó: Csapó Balázs

fonalat is maguk gyártották. 1918-ban a gyárat egy testvér-pár, *Kammer Hugó* és *Szigfrid* vette meg és az évek során jelentősen továbbfejlesztették, világszínvonalon álló termékeket gyártottak és 20 országba exportáltak.

A II. világháború alatt a Richards is hadiüzemként működött. 1944-ben a gépeket vidékre menekítették, majd 1945-ben, a háború befejeztével visszatelepítették és újból megkezdték a munkát. Ehhez az alapanyagot a szovjet hadsereg biztosította. 1951-ben hozzácsatolták az eredetileg francia tulajdonban lévő Győri Gyapjúfonó, Szövő, Festő és Kikészítőgyár Rt.-t, 1962-ben a Soproni Fésűsfonodát is beolvasztották a gyárba, és ekkor vették fel a *Richards Finomposztógyár* nevet.

A vállalat jelentős műszaki-technológiai fejlesztéseket, emellett fontos gyártmányfejlesztési intézkedéseket hajtott végre és a tisztán gyapjúból készült szövetek mellett megjelentek a gyártmánykálában a szintetikus szálanyag tartalmú felsőruházati szövetek, amelyekkel jelentős üzleti sikereket értek el, bel- és külföldön egyaránt. 1967-ben új területet nyitottak: körkötőgépeket állítottak üzembe, jacquard-mintás felsőruházati kelmék gyártására. A győri gyár mellett a vállalat vidéken is létrehozott üzemeket, egyes termelést támogató részfeladatokra.

A magyar textiliparnak az 1980-as évek végén megkezdődött általános „lejtmenete” a Richards sorsát is megpecsételte. Próbálkozott részegységek eladásával, dolgozói részvények kibocsátásával, de ezek nem vezettek eredményre. A megmaradt részt egy olasz cég vásárolta meg. A Richards Finomposztógyár az 1992-ben végrehajtott felszámolással megszűnt.

Textiles gondolatok a Győri Lenzöví történetéhez – ez a címe a *Somlai Péter*, a vállalat utolsó igazgatója, és *Bors Anikó* főtechnológus által összeállított, bőséges, adatokkal, üzemi és termékfotókkal, a társadalmi eseményeket is bemutató képekkel és a cég életében fontos szerepet betöltő személyek bemutatásával színezett visszaemlékezésnek.

A gyár története a *Taussig Sámuel* és *Fiai Mechanikai Len- és Kenderszővő, Kikészítő és Impregnálógyár Győr* 1911-ben történt megalakulásával kezdődött. A gyár egy év alatt felépült és 1912-ben megkezdte a termelést. Az I. világháború idején lenből, kenderből és pamutból katonai egyenruha-anyagokat gyártottak, sőt azokból konfekcionált termékeket is készítettek.

1922-ben a Taussig-család eladta a gyárat a budapesti Linum Fonóipari Rt.-nek, amely ettől kezdve *Linum-Taussig Sámuel és Fiai Lenfonó és Szövőipari Rt.* néven működött tovább, korszerű gépparkkal gazdagodva. A II. világháborúig a cég jelentős fejlődésen ment át, de a gyártmányok mintegy 1/3-a a honvédség számára készült és a hagyományos len és kender mellett a termékekben megjelent a gyapjú és a műszál is. A háború alatt a haditermelés fokozódott, de egy 1944-ben bekövetkezett bombatámadás óriási károkat okozott, főleg a győri gyártelepen. Ott a megmaradt gépeket leszerelték és Németországba akarták szállítani, de ezt az előre nyomuló szovjet hadsereg megakadályozta. Így 1945-ben a termelés újra megindulhatott.

Az 1948-ban végrehajtott államosítással a len- és kenderrostokat feldolgozó kelenföldi, győri, nagylaki és szombathelyi üzemeket egy vállalatvezető irányítása alatt összevonták. Az 1950-es években a termelés jelentős mértékben növekedett és a következő évek során jelentős fejlesztéseket is végeztek.

1963-tól, miután összevonták a len- és kenderipar fonodáit, szövődeit, a gyár a *Lenfonó és Szövőipari Vállalat (BUDA-FLAX) Győri Szövőgyára* névvel működött tovább. Az ezt követő évtizedekben jelentős beruházásokkal komoly műszaki fejlesztést hajtottak végre, amint erről a visszaemlékezés részletes adatokkal és képekkel illusztrálva beszámol.

A rendszerváltás időszakában a vállalat *BUDA-FLAX Győri Lenfonó és Szövőipari Rt.* néven jogelőd nélkül társasággá alakult, de 1994-ben a BUDA-FLAX holding felbomlott és az önállóodást követően a győri egység *PAN-NON-FLAX Győri Lenzöví Rt.* néven működött tovább. Ebben az időszakban a korszerű munka- és védőruhák fejlesztésére összpontosítottak, majd 2000-ben új lendületet kapott a lakástextil program, amelyhez konfekcióipari beruházásra is szükség volt. A végrehajtott fejlesztések eleinte jó gazdasági eredményekhez vezettek, de ezután küzdelmes évek következtek, ami végül 2013-ban a társaság felszámolásához vezetett.

Gardénia. – *Domschitz József* gyártmányfejlesztési vezető és *Kovács Balázs*, a Szülőföldünk Honismereti Egyesület elnöke írása részletes áttekintést ad a valamikori Gardénia Csipkefüggönygyár történetéről.

Az alapítás a nagy hagyományokkal rendelkező angolai *Frank Tatham Ltd.* céghez kötődik, amely a *Magyar Csipkegyár Rt.*-t 1911-ben Győrben megalapította. A gyárat csipkegyártó, fehérítő- és kikészítőüzem alkotta, amelynek fő termelő egysége a 7 angol gyártmányú csipkegyártó gép volt. A termelés 1912-ben megindult, beindítására és a magyar munkások betanítására 20 szakképzett, angol

munkás érkezett. A gyárban mintegy félszáz ember dolgozott. A termelés 1913 elejére érte el teljes kapacitását. Az I. világháború idején azonban anyagihiány akadályozta a folyamatos termelést, az angolok 1919-ben távoztak, a gyárat eladták egy osztrák érdekltségű tőkecsoportnak.

A vállalat *Győri Csipkegyár Rt.* néven támadt fel és 1923-ban kezdett újra termelni. Velencei csipkét és csipkeszövetet gyártottak, majd további gépi beruházások (bobinett függönygépek) eredményeként függönyöket is elkezdtek készíteni az akkor már *Első Magyar Csipkefüggönygyár Rt.* néven működő gyárban.

1924 és 1926 között beszállt a vállalatba *Kaupi József* budapesti hímzőgyáros és ettől kezdve a vállalat ismét új nevet kapott: *Első Magyar Egyesült Csipkefüggöny, Csipke és Hímzőgyár Rt.* lett, budapesti „főteleppel” és győri „fiókteleppel”. Mindezt a gyár felszereltségének bővítése kísérte és szőnyeg- és pamutszövődeit is létesítettek a győri üzemben.

Az 1929/1931-es világválság következtében a vállalat csődbe ment és teljesen leállt. A csődeljárás

Fotó: Csapó Balázs

befejeztével a gyárat akkori igazgatója, *Fritsch József* bérbe vette és néhány géppel újrakezdte a termelést. Végül 1935-ben a gyárat elárverezték. *Singer Dezső* budapesti gyáros vásárolta meg, részvénytársaságot alapított és a vállalatot *Gardénia Csipkefüggöny és Szövőgyár Rt.* néven jegyeztette be.

A következő évek során kedvezően alakult a vállalat sorsa. A túllt (a csipkegyártás alapanyagát) korábban Ausztriából és Csehszágából importálták, 1936-ban azonban ennek gyártására egy gépet vásároltak és megkezdtek a túllt saját maguk gyártani. A II. világháború idején a csipkegyártást anyagihiány miatt le kellett állítani és 1944-ben már csak kötszeranyagokat gyártottak.

1944-ben egy bombatalálat nagy károkat okozott, a termelés leállt. A háború befejeztével megkezdődött az újjáépítés és megmaradt fonalakkal, egy függőnygéppel és egy csipkegéppel megkezdtek a termelést, ami azután lassan, fokozatosan, egyre több gép újraindításával mégis csak magához tért.

A 1948-ban végrehajtott államosítástól kezdve a gyár *Gardénia Csipkefüggönygyár* néven működött tovább. Az ezt követő iparirányítási intézkedések nyomán, a győri gyár több túll-, csipke- és etamingyártó géppel gazdagodott, amelyeket más gyárakból helyeztek át ide. A termelés bővítésének eredményeképpen 1952-re a Gardénia vált a hazai függöny- és csipkegyártás egyedüli gyártójává. 1959-ben nyílt lehetőség arra, hogy régi, elavult gépeik helyett új gépeket vásároljanak és a gyár épületét is bővítsék. Az 1960-as években kezdték meg gyümölcsösomagolásra szolgáló hálók gyártását.

A Gardénia korábban a Rövid-áruipari Tröszt-höz tartozott, amely azonban 1967 végén megszűnt és 1968-tól a Gardénia is önálló vállalat lett. A vállalat termékei iránt a kereslet nőtt, ezért az 1969-ben megkezdett rekonstrukció és fejlesztési munka a termékszerkezet változását és a technológiai színvonal emelését szolgálta. Berendezkedtek raschel-gépeken, szintetikus fonalakból készült függönyök gyártására, sőt később jacquard-mintás függönyök gyártására is, ami a korábbi, bobinett-gépeken készült függönyanyagokat váltotta fel. Mivel később a hagyományos függönyök iránt csökkent a kereslet. 1982-ben megkezdtek a gallon- és jacquard-mintás szalagok gyártását ruházati cikkek és lakástextiliák díszítésére, a méretre kötött csipketerítők, valamint hímzett kelmék gyártását. Külföldi kooperációs partnerkapcsolatok segítségével bevezették a minták számítógépes tervezését. Mindezek a nagyjelentőségű fejlesztések jelentősen emelték a Gardénia termékeinek versenyképességét, ami bel- és külföldön egyaránt piaci sikereket eredményezett.

1989-ben a privatizációs folyamat során a cég osztrák befektetők tulajdonába ment át és részvénytársasággá alakult. DÉNIA néven saját üzleteket nyitottak néhány magyar városban és Pozsonyban is.

Az 1990-es végén a cégnél megszabású beruházások indultak, amelyekkel új üzemépületek épültek, nagy üzemátcsoportosításokat hajtottak végre a gyártási folyamatok javítása érdekében és sor került új gépek beszerzésére is. Bővült a termékinálat is, sötétítőfüggönyöket

is kezdtek gyártani, sőt – az 1990-es évek utolsó harmadában – szublimációs nyomással mintázott függönyöket is kezdtek készíteni. Sajnos azonban a Gardénia profiljába tartozó termékek iránt a kereslet a divat megváltozásával idővel visszaesett. A 2002. év a leépülés kezdete lett. A termelést részlegesen le kellett állítani és inkább a nagykereskedelmi tevékenység került előtérbe. Végül az eredeti telephelyet be kellett zárni, a kereskedelmi és raktározási tevékenységet el kellett költöztetni és a cég vezetésében is változások történtek. Végül a Gardénia Csipkefüggönygyár Nyrt. is a felszámolás sorsára jutott. Márkanéve, a GARDENIA azonban egy pécsi nagykereskedelmi cég (ROVITEX) kollekciójában még szerepel.

A Hellas harisnyától a kesztyűgyártásig. – Ennek a fejezetnek a szerzője *Marton Margit*, a gyár műszaki igazgatója, és *Somogyi Éva*, a gyár egyik korábbi munkása, sportbizottságának tagja.

A gyár története 1929-ben kezdődött, amikor a bécsi székhelyű Heller & Askonas harisnya- és kesztyűgyár – amelynek a németországi Chemnitzben már volt üzeme – Győrben, a leszerelt Ágyúgyár üresen maradt épületében létrehozta magyarországi fióküzemét. Kezdetben műselyemből női harisnyákat gyártottak itt. A gyártási profilt 1931-ben kesztyűgyártással bővítették. 1940-ben a cég nevét *Hellas Részvénytársaság*-ra változtatták. A gyárat 1949-ben államosították. 1952-ben a harisnyagyártást megszüntették, csak a kesztyűgyártást hagyták meg, és a vállalat nevét *Győri Kötöttkesztyűgyár*-ra változtatták.

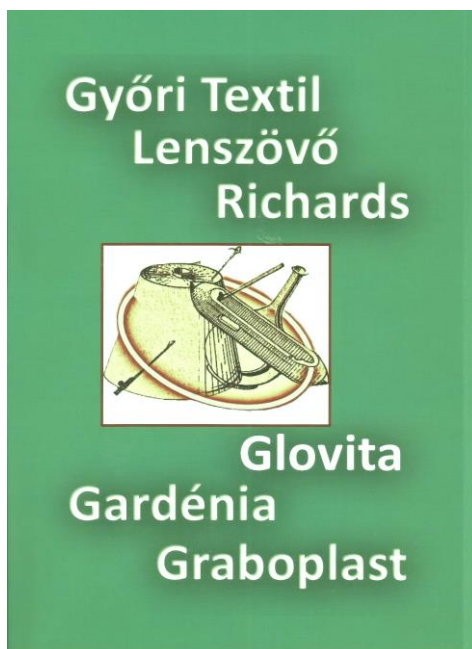
1954 és 1958 között a gyárban az addig csak kézzel hajtott gépeket motoros, félautomata gépekre cserélték, ami egyúttal a gyártási technológia tökéletesítését is jelentette. A gyárban főleg bőrkesztyűbe való béléskesztyűket és bőrrel erősített lovaglókesztyűket készítettek.

A vidéki ipartelepítés során a váci szabottkesztyűgyártást és a budapesti gumiharisnya-gyártást 1963-ban Celldömölkre helyezték át és az üzemet a Győri Kötöttkesztyűgyárhoz rendelték. Itt később a kesztyűk mellett dzsúdóruhákat is készítettek.

Az 1970-es években a Győri Kötöttkesztyűgyár Japánból új, korszerű, automata kesztyűkötőgépeket vásárolt (egy részük jacquard-minta készítésére is alkalmas volt), amelyek teljesen készre kötött kesztyűket bocsátottak ki, az utólagos konfekcionálási igényük és hulladék-képződésük minimális volt.

Nagyon nagy igény mutatkozott munkavédelmi kesztyűk iránt és a Győri Kötöttkesztyűgyár megkezdte ilyenek gyártását. Az 1984-től *Glovita Kesztyűgyár* néven működő vállalat önálló exportjogot kapott és – részben a Belinda céggel létesített kapcsolata segítségével – Közép-Európa legnagyobb kesztyűgyárának nőtte ki magát. termékei számos országba eljutottak. 1989-ben további, már számítógéppel vezérelt japán kötőgépekkel a kesztyűkön kívül sapkákat, sálakat, nyakkendőket, sőt zoknikat is lehetett kötni.

1991 végén a Glovita részvénytársasággá alakult, részben magyar, részben külföldi tulajdonosokkal. 1994-ben az Állam a saját tulajdonrészét eladta, részben a külföldi tulajdonosoknak, részben a cég dolgozóinak.

Az 1990-es évek második felében ismét új kötőgépeket vásároltak, kicserélték a karbantartó műhely gépparkját, felújították a gyárépületet. Korszerűsítették a celldömölki üzem varrógép-állományát is. A celldömölki üzem a rendszerváltás idején *Glovitalia Kft.* néven olasz-magyar vegyesvállalattá alakult, de 2017-re piacait elvesztette és végelszámolással megszűnt. Megmaradt termelését a győri gyárba telepítették át.

A 2010-es években a Glovita Zrt. további fejlesztéseket hajtott végre és ezek eredményeként ma már a munkakesztyűk fontos gyártója.

Újonnan alakult győri textil cégek

Az, hogy még mindig vannak olyanok, akik a textiliparban – és ezzel kapcsolatban Győr városában – lehetőséget látnak, a **Propex Furnishing Solutions Kft.** megalapítása bizonyítja. A céget *Walzer Tamás*, a társaság laborvezetője mutat be.

A céget eredetileg az *American Oil Company* (AMOCO) alapította, amely arra a célra kívánt üzemeltetést létrehozni, hogy az olajfinomításnál keletkező melléktermékek felhasználásával előállított szintetikus szálanyagát a szőnyeggyártásban hasznosítsa. Győrt azért választották, mert a magyarországi gazdasági környezetet kedve-

zőnek találták, megismerték a város nagy textil hagyományait és tudták, hogy ott a Rejtő Sándor Textilipari Technikum kiváló szakembereket képez, akiket az új üzemen alkalmazni tudnak.

Az AMOCO néhány év múltán eladta a gyárat és az 2005-től a *Propex* cégcsoport tagjaként működik, amelynek korábban több országban is voltak üzei. Ezek egy részét 2019-ben eladták és azóta a fennmaradt ameri-

kai, németországi és magyarországi gyárak a *Propex Furnishing Solutions* néven működnek tovább.

1996-ban döntöttek a győri gyár megalapításáról és 1997-ben 120 dolgozóval már meg is kezdődött a termelés az újonnan épült gyárépületben. Az itt készült szintetikus szálakból és -fonalakból szőnyeg-alapszövetek, műszaki szövetek, valamint nemszőtt kelmék készülnek.

Győrben ma is több, a textilipar szakterületén működő kis- és mikrovállalkozás van, ezek közé tartozik a **PERLA Kkt.**, egy 1993-ban alakult családi vállalkozás, amely korszerű, olasz gyártmányú gépein készíti sima és mintázott zoknijait, pamut-, poliamid- és elasztánfonalak felhasználásával. Kis üzembről van szó, mindössze hatan dolgoznak itt, de termékeik elnyerték a fogyasztók elismerését – írja *Némethné Salamon Erika*, az ismertető szerzője.